

2. marts 2005

jhc/tabu

Det talte ord gælder

Samrådstale
til spørgsmål B den 2. marts 2005 kl. 13.00
i Folketingets Udvalg for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri

Første gang i udvalget

Allerførst vil jeg benytte lejligheden til at sige, at jeg er glad for at være her for første gang i dag - så kort tid efter jeg blev udnævnt som minister for området. Jeg ser frem til et godt *samarbejde* med udvalget.

Madpakkeordningen

Det er foreslået, at *madpakkeordningen* – og så kendt som børnekostpuljen - genindføres som en del af en løsning på problemet i Ringsted.

Fedmeproblemet

Der skal ikke herske nogen tvivl om, at regeringen ser med *største alvor* på problemet med dårlig ernæring og stigende overvægt og fedme.

For det er jo bedre og sundere mad til børnene, det handler om!

Regeringens mål

Det er regeringens mål, at vi får ændret den nuværende udvikling, hvor stadig flere børn og voksne bliver overvægtige. Det er et *problem* for den enkelte og for familien og det er et betydeligt samfundsproblem, der vil lægge væsentlige byrder på det danske samfund, hvis ikke vi formår at få ændret den udvikling.

Undersøgelse

En ny undersøgelse har vist, at 21 % af pigerne og 15% af drengene i Danmark er overvægtige. Der er sket en tredobling over de seneste 30 år. De tal er alt, alt for høje og derfor vil regeringen forstærke og målrette sin indsats yderligere.

Forebyggende indsats

Det er vigtigt, at der sættes ind med en *forebyggende indsats* så tidligt som muligt, og institutioner og skoler er relevante rammer at benytte i denne sammenhæng.

Men regeringen mener ikke, at vi løser problemet ved at genindføre børnekostpuljen.

Sunde madpakker

Offentlige madordninger er næppe bedre end de madpakker børnene får med hjemmefra.

Sunde madpakker kan godt være en del af en sund hverdagskost.

Det afgørende er at skabe en holdningsændring, hvor forældrene tager ansvar for, at deres børn får en sund og nærende kost – hjemme og med i skole.

Det er derfor afgørende at stille *faglig rådgivning og vejledning til rådighed* om sund mad og drikke, til aktørerne i skoler og institutioner, herunder også til forældre, børn, lærere, pædagoger, sundhedsplejersker m.fl.

Forældrenes ansvar

Vi løser jo ikke problemet med at indføre statsbetalt mad i institutionerne og fraskrive ansvaret for at børnene får ordentlig kost fra forældrene og den enkelte skole og institution.

Lokal dialog

Regeringen ønsker at fremme en *lokal dialog* i kommunerne og institutionerne, hvor

der i samarbejde med børnenes forældre, indtages en holdning til den mad, der spises på institutionerne.

Det vigtigste er, at den enkelte institution drøfter sammenhængen mellem sunde måltider og læring, og hvad skolens rolle er i forhold til at sikre børnene sunde mad- og måltidsvaner, herunder hvorledes den enkelte institution kan bidrage til at fremme børnenes viden om og lyst til sund mad.

Mad- og måltidspolitik

Det er derfor efter min mening vigtigt, at der i børneinstitutioner og skoler udarbejdes en *mad - og måltidspolitik*, hvor skolen og forældrene i fællesskab forholder sig til den mad, børnene tilbydes, mens de er i institutionen og i skolen.

Op til enkelte kommune

Det bør være op til den enkelte kommune eller den enkelte institution, at vurdere, om der skal gives ét eller flere måltidstilbud, og, hvorledes et sådan tilbud i givet fald skal finansieres.

Regeringen har sørget for, at der er mulighed for at sådanne ordninger helt eller delvist kan finansieres gennem forældrebetaling.

Nyt lovforslag

Og i sidste uge fremsatte jeg et lovforslag, der forbedrer mulighederne for forældrebetalte madordninger i daginstitutioner. Formålet med lovforslaget er at få etableret madordninger i daginstitutioner blandt andet ved at indregne lønomkostninger i forældrenes betaling.

Hjælpe institutionerne

Vi skal derudover fokusere på at give skolerne og daginstitutionerne hjælp og vejledning til, hvordan man får skruet en ordentlig madordning sammen.

En madordning, der fungerer hver dag, som holder sig inden for en fornuftig pris og som der kommer en sund og velsmagende kost til børnene ud af.

”Alt om Kost”

Til dette har regeringen oprettet projektet

”Alt om Kost”.

”Alt om Kost” har til formål at yde *faglig rådgivning* til skoler, institutioner og kom-

muner omkring mad - og måltidspolitik og etablering af madordninger.

Det gøres dels gennem projektets hjemmeside og dels gennem en hotline og et rejsehold, der yder gratis vejledning og foredrag til dem som ønsker det.

Med projektet sikrer vi, at alle aktører i skoler og institutioner kan hente faglig råd og vejledning om sund mad til børn og unge, om hvordan en madordning etableres og om hvordan en mad- og måltidspolitik udarbejdes.

Der er allerede en række kommuner, der har valgt at arbejde for indførelsen af madordninger.

Erfaringsudveksling

Herudover skal projektet styrke *erfaringsudveksling og lokale netværk* gennem Rejseholdets aktiviteter og et Forum for mad i skoler og institutioner.

Udviklingsprojekter

Under projektet er desuden igangsat forskellige udviklingsprojekter.

Der er blandt andet udarbejdet *idekataloger* om hvordan der skal etableres mad- og måltidspolitik i skoler, børnehaver og klubber.

Undervisningsmateriale

Yderligere har Fødevarestyrelsen lavet *undervisningsmateriale*, der har til formål at formidle viden om sund mad og ernæring til danske skolebørn.

Eleveopgaverne er beregnet på 6., 7. og 8. klassetrin.

Det skal *bevidstgøre* børn og unge om behovet for sund og varieret kost og give dem lyst til selv at lave sund mad.

Jo mere faglig viden og indsigt børnene har, jo bedre mulighed har de for at tage del i ansvaret for det sunde liv.

Ikke fornuftig investering

Set i forhold til indsatsen for at fremme bedre kostvaner blandt børn, så mener jeg ikke, at en genindførelse af den såkaldte madpakkeordning vil være en fornuftig investering.

Vi kan bruge ressourcerne langt bedre ved at fokusere på at hjælpe skolerne og daginstitutionerne med vejledning til, hvordan man får skruet en ordentlig madordning sammen og

gennem en målrettet oplysningsindsats og holdningsbearbejdning.

Ruste børn og unge

Vi kan jo ikke tvinge børn og unge til at spise sundt.

Men ved at ruste både børn og voksne og institutioner med faglig information, fremmer man forståelsen for, hvorfor det er vigtigt, at have fokus på sunde mad- og motionsvaner. Dette er mere *langsigtet og bæredygtigt* end en statsfinansieret madpakkeordning.

Viden og indsigt fremmer aktiviteter på skoler og institutioner, samt forbedrer børnenes handlekompetencer.

De bliver bedre til at tage ansvar for egen sundhed.

Ikke vejen frem

Regeringen finder altså ikke at en børnekostpulje i form af en madpakkeordning er vejen frem for at sikre en bedre ernæring.

I Sverige, hvor man har en offentlig madordning, ser vi samme tendens til stigende overvægt og fedme blandt børn og unge.

- Principielle indvendinger Derudover har regeringen en række mere *principielle indvendinger* mod at man, som det er tanken, med den foreslåede løsning i Ringsted, giver en virksomhed eller en sektor monopol på at fremstille en vare - og det er uanset om det er madpakker eller papirclips eller noget helt andet.
- Det er ikke en holdbar løsning.
- Bredere sammenhæng Det er min opfattelse, at man skal se spørgsmålet om bevaring af arbejdspladser bredere end LO i Midtjylland foreslår – nemlig i en *globaliseringssammenhæng*.
- DKs fødevareeksport Danmark har som bekendt en stor *fødevareeksport*.
- Vi eksporterer ca. *70 pct.* af vores fødevarer til udlandet.
- Det giver os en betragtelig økonomisk fordel, at vi handler med andre lande, både inden for og uden for EU.
- Den store handel med udlandet er simpelthen forudsætningen for vores *velstand* til fordel for forbrugere, bevaring af arbejdspladser og

betalingsbalancen.

Ens regler i EU

De danske virksomheder, der eksporterer fødevarer til udlandet, er ganske enkelt *afhængig* af, at reglerne for fødevarer er ens i de forskellige lande.

Det er selvfølgelig vigtigt, at reglerne er ens på et højt niveau.

Og EU reglerne på fødevareområdet er generelt gået i retning af et højere *beskyttelsesniveau*.

Vi har fået forbedrede regler om grænseværdier for *tilsætningsstoffer*, forbedrede regler om *allergimærkning*, forbedrede regler om *pesticidrester* i fødevarer, forbedrede regler om *zoonoser* (herunder salmonella), forbedrede regler om *hygiejne* på virksomhederne, og sidst men ikke mindst et moderniseret regelsæt om *kontrol*.

Vi kan være rigtig godt tilfredse med de seneste års EU regulering på fødevareområdet. Reglerne er i høj grad til gavn for vores fødevareproduktion, herunder eksporten og

dermed også bevaring af arbejdspladser.

Protektionisme

Vi skal ikke ty til protektionisme, hver gang der er et nationalt problem, for så vil hele *grundtanken* om den frie handel bryde sammen.

Det har vi *ingen* interesse i!

DKs konkurrenceevne

Hvis der bliver opstillet protektionistiske regler om f.eks. statsstøtte til madpakke ordninger eller ensidige nationale regler om obligatorisk mærkning med produktionsland vil dette kunne skade de danske virksomheders konkurrenceevne.

Det kan godt være, at danskere vil *foretrække* at købe danskproducerede fødevarer.

Men dette vil selvsagt også gælde for andre landes borgere, der vil *fravælge* fødevarer produceret i Danmark.

Åben og fair handel

Jeg er overbevist om, at hvis den høje danske fødevarer sikkerhed skal fungere som et konkurrenceparameter, så forudsætter det en åben og fair handel.

Protektionistiske tiltag vil skade producenterne i sidste ende. Vi vil blive opfattet som selvgode og det mindste produktionssvigt vil blive katastrofalt.

Kvalitetsprodukter

Vi skal arbejde for et generelt højt beskyttelsesniveau i Danmark, EU og WTO.

Og vi skal satse på *kvalitetsprodukter* og fortsat sikre, at disse kan afsættes både på det danske og udenlandske marked.

Hvis vi bevarer den store danske fødevarer eksport bevarer vi også på den måde *arbejdspladser*.

Reglerne om oprindelse

Til sidst skal jeg lige skitsere reglerne for oprindelsesmærkning.

De generelle mærkningsregler siger, at fødevarer kun skal mærkes med oplysning om oprindelsessted, hvis en udeladelse af oplysningen vil kunne *vildlede* forbrugeren.

Eksempel	Et eksempel herpå er anvendelsen af nationale kendetegn som fx franske flag på en pakke med fransk nougat, når fødevaren ikke er produceret i Frankrig, men i f.eks. Polen. Så skal det stå på nougaten, at den er produceret i Polen.
Krav på 3 produkter	Derudover er der kun krav om oprindelsesmærkning på enkelte produkter; <i>oksekød</i> , fersk <i>fjerkrækød</i> fra 3. lande og frisk <i>fisk</i> og visse fiskevarer.
Oksekød og BSE	Oprindelsesmærkning af oksekød blev indført for at <i>genskabe</i> forbrugernes tillid til oksekød efter BSE krisen i 90'erne.
Harmoniseret område	Mærkning med oprindelsesland er et EU-harmoniseret retsområde. Krav om oprindelsesmærkning på andre produkter end oksekød, frisk fjerkrækød og fisk vil derfor kræve en <i>ændring</i> af EU reglerne. Vi kan ikke indføre <i>danske</i> regler om oprindelsesmærkning, men erhvervet kan indføre en frivillig ordning, der dog skal igennem

EU systemet.

Drøftelser i EU

Jeg kan oplyse, at EU-Kommissionen er begyndt på en gennemgribende *revision* af de generelle mærkningsregler for fødevarer. Og både Kommissionen og medlemsstaterne er særlig fokuserede på, om de gældende regler om oprindelsesmærkning er *tilstrækkelige* til at sikre det stigende ønske hos forbrugerne for at få oplyst, hvor deres fødevarer bliver produceret.

Rådsmøde i mandags

På ministerrådsmøde for landbrug og fiskeri i mandags [den 28. februar] blev forbrugernes krav om *kendskab* til animalske produkters oprindelse efter tysk anmodning også diskuteret.

Det er bestemt en mulighed, at der engang i fremtiden kommer EU-regler om oprindelsesmærkning på animalske produktioner, herunder økologiske produkter.

Det er fint, bare det er fælles.